

Izhajajo vsak pelek. — Uredništvo in upravništvo (začasno): Ljubljana, Knafljeva ulica 18. — Naročnina za mesec 6 Din, četrtletno 18 Din.

Štev. 4.

Urejuje: Redakcijski odbor.

Leto IV.

Vladimir Ilič Uljanov Lenin mrtev.

V ponedeljek dne 21. januarja 1924 ob 18. uri 50 minut je v Gorkem pri Moskvi umrl največji duh ruske revolucije Vladimir Ilič Uljanov-Lenin. Sovjetska vlada je izdala uradno poročilo, kjer pravi: »Zadnji čas ni nič kazalo na bližajočo se smrt Lenina. Njegovo zdravstveno stanje se je bilo celo zboljšalo in obstajalo je upanje do trajnega zboljšanja. Povsem nenadoma pa se je včeraj poslabšalo in kmalu Vladimirja Iliča ni bilo več med živimi. Vseruski sovjetski kongres, ki ravnokar zboruje, in kongres sovjetske unije, ki se snide prihodnje dni, bosta storila potrebne sklepe, da se zagotovi nadaljno nemoteno delovanje sovjetske vlade.«

Leninov pogreb bo nadvse slovesen in se ga poleg ogromnih množic ljudstva udeležijo tudi zunanji diplomatični zastopniki.

V prihodnji številki prinesemo Leninov življenjepis in kritično oceno njegovega ogromnega dela iz peresa sodruge, ki je prvo in drugo rusko revolucijo doživel na licu mesta in pozna njene vodilne osebe. Za danes ugotovljamo le, da je Lenin umrl v času, ko je delo njegovega duha, njegove energije in njegove volje, ruska sovjetska republika, utrjena, močnejša kot kdaj. To je Lenin dočakal in lahko mirno zatislil oči. Ni pa doživel tega, kar bo za Rusijo ravno tako velikanskega pomena kot zmaga v revoluciji, namreč: oficijelno priznanje od strani Anglije, ki se izvrši te dni od strani delavske vlade pod vodstvom Ramsay-a Macdonalda. Za rusko revolucijo, za sovjetsko vlado in za III. internacionalo je Lenina smrt nenadomestljiva, ker je pač Lenin bil največji med njimi in presegal kot orjak vso svojo okolico.

Napačna sindikalna taktika Žorgancev.

Levi frazerski taktiki Lemežancev na političnem polju, odgovarja popolnoma frazerska taktika Žorgancev na strokovnem polju. Dokler je bil delavski pokret organiziran in pod krepkim vodstvom do »Obznane«, so bili ti Lemežanci in Žorganci na skrajnem desnem krilu in njihova politika ni mogla priti do veljave, razven tam, kjer so ti lažirevolucionarji delali čisto na svojo roko, ne meneč se za centrale in ne meneč se za mišljenje večine članov.

Ko so pa oni začeli vedrili in oblačiti v organizacijah, ki so jih drugi vpostavili in katerih so se oni pola-

stili potom pučev in potom lažnjivih intrig, so v kratkem času dodobra premenili svojo taktično najvišjo modrost: čim slabše, tem boljše. Žorganci lahkomišljeno cepijo sindikalne organizacije, a Lemežanci politične enotne fronte delavskega razreda, kot da bi bil delavski razred drva, ki jih oni cepijo zato, da z njimi kurijo v slavo in čast svojim puhlim glavam.

Marcel Žorga se je spravil na železničarje s svojo ostro sekiro puhlih fraz — a Jaka Žorga na kovinarje in vse ostale stroke. Taktika in mišljenje Žorgancev je zelo enostavna:

samo ona sindikalna organizacija je revolucionarna, kjer komandirajo Žorge — isto kot pri Lemežancih je samo ona politika prava, kjer so oni nosilci kandidatnih list!

Ce pa ni Žorga ali Lemež komandant, potem pa razbijmo, da vse vrag vzame!

Žorga se je že zdavnej, takoj ko je bila objavljena »Obznana«, lolil posla. Začelo se je na kongresu Saveza transportnih in saobračajnih radnika v Zagrebu. Mi smo daleč od tega, da bi odobraval metode Krekiča, potem katerih je on ta kongres »osvojil« in »preglasoval«. Njegove metode je ravnotako dikiralo slepo strankarsko sovraštvo, ki ne uvidi resničnega položaja delavstva in ne razume prvih njegovih sindikalnih nalog. Za Krekiča je istotako samo ona sindikalna organizacija prava, ki ji načeljuje on in njegova politična frakcija. Isto je mislil M. Žorga. Navzlic temu, da so bile metode boja na tem kongresu bolj buržuaznoproletarizanske, kot pa proletarsko-demokratske, navzlic temu, da je večina sprejela več napačnih sklepov, bi bilo edino pravilno, da se manjšina, četudi je morda ona bila v pravu — pokori sklepom večine in ostane v organizaciji. Strokovne organizacije niso politične stranke, da bi se razklale vsled raznih pogledov na internacionalno in nacionalno situacijo!

M. Žorga pa je potegnil velik del slovenskih železničarjev s kongresa, ne samo z namenom, da demonstira proti nedemokratskemu postopanju večine, temveč očitno zato, da pozneje razkolje železničarsko organizacijo.

Žorga je vse to delal vedno na lastno pest, ne da bi se posvečeval popreje s svojimi tovariši, katere je

vedno postavljaj pred gotovo dejstvo, tako da so morali zaradi solidarnosti in discipline molčati.

Tako se je po krivdi desničarjev Krekiča in Žorge — ker oba sta podobna eden drugemu v svojih sindikalnih metodah in taktiki, samo da se služi poslednji z levimi frazami — razklal mogočni Savez saobračajnih in transportnih radnikov, ki je bil ponos, dika in moč jugoslovanskih železničarjev.

Ker dokler je bila ta močna in enotna sindikalna organizacija, železničarji niso bili to, kar so danes: brezpravni in v vednem strahu, goli in bosi, z lačnimi družinami.

Vse to se je zgodilo v veliko veselje voditeljev žolih organizacij Deržiča in komp., ki je v kalni vodi, ki je nastala, začel živalno plavati in je srečno prijadral v radikalno režijsko pristanišče.

Ker težko je opisati kaos in zmešnjavo, ki je nastala po tem razkolu. Težko je pregledati vse strašne posledice za železničarje, ki so nastale vsled tega razkola.

In vendar vse te strašne triletnje skušnje niso izmodrile teh politikov. Kaj šel Zdaž so šele oni v pravem elementu. Enotno fronto smatrajo ti ljudje za frazo, pod čijo krinko nadaljujejo bratomorni nepomirljivi sindikalni boj — ne proti podjetnikom, temveč kar je tem lažirevolucionarjem veliko lažje, proti svojim stanovskim tovarišem. Njihov nastop na železničarskih shodih je upravljal, če pomislimo, v kakšnem težkem položaju se mi železničarji nahajamo.

Zato je skrajni čas, da sindikalne organizacije očistimo od teh politikantov, ki delajo vse iz stališča svojih osebnih interesov in ambicij,

LISTEK.

Emil Zola:

Germinal.

Prevel . . .

(Nadaljevanje.)

V prvih julijskih dneh se je zboljšal Stefanov položaj. Sredi enakomernega življenja se je pripetil dogodek. Plasti Viljemove žile so izginile. Cel rudokop je bil postavljen na glavo. Govorilo se je samo o izginuli žili, ki se je brez dvoma pogreznila na drugo stran. Stari rudarji so že napenjali nozdrvi kot dobri psi, ki jih pošlješ na lov za premogom. Kopači pa niso smeli sedeti s prekrižanimi rokami in lepaki so naznanjali, da bo razdelila družba v bližnjih dneh nove posade.

Maheu je spremljal nekega dne pri izstopu Stefana in mu ponudil, naj vstopi kot kopač v njegovo posad na mesto Levaquesa. Zadeva je bila že urejena z delovodjo in inženjerjem, ki sta bila zelo zadovoljna s fantom. Tako je bilo treba Stefanu samo reči da, in bil je zadovoljen z ugledom, ki ga je užival pri Maheuju.

Zvečer sta šla skupaj k rovu, da pogledata lepake. Posadi, ki so bili naznačeni za dražbo, so ležali v fillonterški žili, v galeriji severno La Voreuxa.

Obetali so slab donos. Rudar je zmajeval z glavo pri pogojih, ki mu jih je fant bral, in grajal zlasti razdalje med posameznimi kopišči, raztrgana tla, majhno gostoto in trdoto premoga. A če hočeš jesti, moraš delati. Za to sta šla k družbi, ki jo je vodil rudarski inženjer. Tu je bilo zbranih okoli šest-tisoč rudarjev. Nabitki so sledili tako počasi, da je bilo slišati samo zamolklo zmes glasov, klicanje števil, ki so jih prekričale druge številke.

Nekaj časa se je Maheu bal, da ne bo dobil nobenega ponujenih posadov. Vsi dražileci so bili vznemirjeni vsled govoric o vstavitvi dela in so stali pod vli-som panike o štrajku. Inženjerju se vsled slabih ponudb ni nikakor mudilo, ampak je znižal ponudbe na najnižjo številko; Dausart pa, ki je hotel stvar pospešiti, je trosil različne laži o izvršnosti ponujenih posadov. Maheu je moral, da dobi prepravico za svojih petdeset metrov posada, dražiti proti svojemu tovarišu, ki tudi ni hotel odnehati; vzajemno sta si odžrla po kak centim od vozička, in če je zapustil slednjič bojišče kot zmagovalec, se je zgodilo to za tako nizko mezdo, da ga je delovodja Richomme, ki je stal za njim, sunil z laktjo in jezno mrmral, da ne bi dražil za tako cigansko plačo.

Ko so se vračali, je Stefan kled. In

pred Chavalom, ki se je vrnil s Katarino iz Zita, je zaupil:

»Tristo hudičev, to je davljenje. Zdaž že silijo delavca, da požre delavca!«

Chaval se je babal, da bi bil dobil boljši kup. In Caharija, ki je prišel zraven, je rekel, da je vsa stvar ogabna.

»To se bo končalo. Nekoč bomo mi gospodje!«

Maheu, ki je bil tiho, se je zbudil in ponavljal:

»Gospodje... Ah, pri tem pasjem življenju bo ta ravno prav.«

XI.

V avgustu je bil Stefan že tak prijatelj Maheuja, da je odpovedal svoje stanovanje pri Rosseneurju in se nastanil pri Maheujevih.

Caharija se je oženil s Filomeno in sta se naselila v neki baraki.

V začetku se je ženiral pred Katarino. Pozneje sta se privadila. On in Jeanlin sta spala skupaj, poleg njiju starejša sestra. V začetku se je Katarina hitro slekla, po par tednih pa je delala že bolj po domače. Komaj sta se pogledala, če stase slačila eden poleg drugega. Po zneje jima je bilo neprijetno, da je bil Jeanlin tako mehkega spanja.

Leonora in Henrik sta spala tesno stisnjena drug ob drugem. Ponoči je bilo slišati samo smrčanje starih Maheujevih.

Stefanu je tu bolj ugajalo kot pri Rosseneurjevih. Postelja je bila dobra, juha bolj okusna, samo mesa je bilo premalo; pa za štirideset frankov ni mogel zahtevati vsak dan pečenega zajca. Plača, ki jo je dajal Stefan za hrano, je bila za družino prijeten dodatek, na ta način so vsaj vedno shajali. Maheujevka mu je bila zato tudi hvaležna, skrbela je za perilo in mu krpala obleko.

Zvečer so čebeljali tako uro. Stefan je našel hvaležne poslušalce za svoj priljubljen predmet, povzdigo delavskega stališča. Sedaj je postal z dušo in telesom socialist. Bral je knjige, ki je bil vsled njih le še bolj razjarjen. In govoril je na dolgo in široko, če ni človek več kot žival. Strpani so bili skupaj — ali naj je to koristno za zdravje? Dekline in fanii se okužijo v tem blatu.

»Da, da,« je rekel potem Maheu, »če bi bil človek bogatejši, bi imel tudi več udobnosti. To skupno bivanje ima svoje neizbežne posledice: pijance in kurbe.«

To je bil uvod razgovora, svetiljka z oljem pa je zastrupljevala zrak.

Tako življenje ni prijetno. Strdaš kot živina, delaš kot zločinec, riskiraš življenje in ne zaslužiš toliko, da bi se enkrat v tednu nažrl do sita. In če je tedna konec, si vesel, da ti se v nedeljo lahko spočijejo utrujeni udi.

interes delavskega razreda pa jim je **devela brigal**.

Se hujše je zarogovilil Jaka Žorga med kovinarji. Ko je ta avanturist izkoristil zburjenje, ki so mu ga dali nepartizanski delavci iz arsenala, je začel svoje eksperimente s kovinarji popolnoma enako kot svinja z mehcom.

Lohil se je dela kot pravi specialista. Neki iz starih članskih knjižic je prepisal pravila neke kovinarske organizacije, jih vložil in — organizacija kovinarjev je bila gotova!

In po enem letu imamo prekrasen rezultat. Preje enolna kovinarska organizacija v Sloveniji, leži razklana, nesposobna za sleherno akcijo, na fleh. Na njenih razvalinah pa že kujejo žolte hijene svoje načrte in ne brez uspeha.

Kako si moremo razlagati ta pojav? Kako je mogoče, da zapelje tak nepismen in nezmožen kričar poštene kovinarske delavce v tako nesrečo? To je mogoče samo zato, ker se ti kričarji služijo z levimi frazami, se pozivajo seveda lažno na avtoritet internacionale in delavstvo jim verjame! Ali oni se niso zadovoljili s tem. Oni sistematično razcepljajo strokovne organizacije, sa-

mo da bi svoji nesposobni kliki dobili mesta sindikalnih »tajnikov«. Takih »tajnikov« in tajniških kandidatov je že poln delavski dom. Kaj njim delomrznežem, poneverjalcem mar delavski razred in napredek človeštva! Oni nočejo močnih in velikih sindikatov, ker dobro čutijo in vedo, da bi v močnih sindikatih bili oni samo člani, ker niso sposobni niti za navadne zaupnike. Samo, da ima sindikat toliko članov, da redi slavno »tajništvo«!

Strokovno organizirani delavci! Skrajni je čas, da spregledate, kam vse to vodi! Skrajni je čas, da začnete misliti z lastno glavo ter da očistite sindikate od politikantov zajedavcev.

Stari sindikalni delavci! Vi, ki ste organizirani že 30 in več let, ki imate bogatekušnje, ki ste se vedno borili iz čistih in plemenitih namenov! Kako dolgo boste molčali in gledali to početje? Ne vstrašite se lažljivih intrig, podlih obrekovanj, ki so edina sredstva teh elementov. Interes delavskega razreda zahteva, da se zgradijo močni sindikati.

Na delo, da jih zgradimo!

Sindikalist železničar.

„Proč z iluzijami!“

(Konec.)

Mi pravimo: »Delavec je človek kot vsak drugi človek, z vsemi človeškimi lastnostmi, vrlinami in napakami. Da bi mogel živeti, mora jesti in piti; da ne podleže naporom, rabi zrak, odmor, zdravo in prostorno stanovanje; da bo odgovarjal naravni potrebi in svojemu človeškemu dostojanstvu, rabi izobrazbo, znanje, zabavo, prostost gibanja in svobodno izbiro dela. Kot vsak drugi delavni človek mora biti solastnik vsega naravnega in ustvarjenega bogastva. Enak vsem drugim ljudem, mora imeti poleg splošnih dolžnosti in bremen vse pravice in svoboščine, ki pripadajo drugim ljudem. Delavec ima ponavadi ženo in veliko otrok. Njegova briga je veličanska, ker mora skrbeti ne samo zase, ampak tudi za družino. Ta skrb je pa njemu še težja kot drugim ljudem, ker ima malo sredstev in je v kapitalističnem režimu mezdní suženj, njegova delovna moč je blago, napredaj kot krompir, fižol, drva. Izpostavljen je odpušči z dela, brezposelnosti in v tem slučaju največji bedi. Ceno njegovi delovni moči diktira kapital. Njegova mezda ni primerna človeškemu upravičenim potrebam. Če se delavci hočejo varovati pred vsemi temi nadlogami, morajo stopiti skupaj in se združiti. Vsak zase podležejo, v vzajemnosti pa napredujejo in zmagujejo. Zato-

rej delujejo »Delavske Novice« na tem, da gredo delavci preko raznih vprašanj, ki delijo posameznike, na dnevni red in združijo obstoječe strokovne, gospodarske in politične delavske organizacije. Mi hočemo enoten, zaveden, organiziran, močan delavski razred. Stoga jači, nesloga tlačil!

Vi »nepomirljivi« ste seveda bolj brihlni in pravite: »Kar govorijo »Delavske Novice«, to je larifari. Delavec je stroj, delavec je orodje. Stroj, ki izdeluje za prevžitarje pri »Olasu Svobode« in »Strokovni Borbi« bogate penzije; orodje, ki bo te prevžitarje pripeljalo na površje, na stolčke, kraljevsko-ministrske ali pa sudobitsko-komisarske. Delavec nas zanima tudi kot volilec, da odda kroglico v Marcelnovo ali dr. Lemežovo škaflo. Nikjer ni zapisano, da bi se morali dr. Lemež, dr. Žorga, Hlebec, Štukelj, Klopčič itd. brigati za delavske plače. Ali ste vendar abotni! Vsak je svoje sreče kovač! Oni se morajo brigati za svojo lastno malho, delavci naj se pa brigajo za svojo! Bog je najprej sebi brado ustvaril. Torej vi pri »Delavskih Novicah« hočete imeti velike in močne organizacije, vi hočete imeti enoten in združen ves delavski razred! Ali pa ne veste, da bi močan in enoten delavski razred lahko od nas zahteval račune, ker bi bil samostojen.

Mi tega ne maramo! Mi smo »komunisti« zato, ker dobivamo za svoje prepričanje nagrado; kako pa naj živimo drugače, ko ne znamo nič poštenega dela! Delavci morajo biti neizobraženi, tepeni, slabo plačani, nezadovoljni. Kako bi sicer mogli smatrati rokovnjača Jakata Žorgo in nepismenega Marcela za svoja proroka? Čim slabše bodo razmere, čim slabše se bo delavcem godilo, tem bolj bodo verjeli frazam, ki jih trobita »Glas Svobode« in »Strokovna Borba«. Naloga nas »nepomirljivih« »klasni« borcev je, na vsak način onemogočiti delavcem, da bi prišli do boljšega zaslужka. Mi le v kalnem lahko ribarimo. Jasnost pa prinaša spoznanje. Zatorej moramo cepiti, razbijati in uničevati delavske organizacije, sicer postanejo delavci močni in zavedni in nas »frazerje« zapustijo.

Mi pravimo: »Ljudem je treba povedati resnico. Z lažjo se ne pride daleč«!

Vi pa pravite: »Kaj, resnico da naj govorimo? To je nezasišano! Kaj pa bi naredil trgovec s pomočnikom, ki bi ljudem pripovedoval resnico, kako stoji njegova trgovina tik pred bankrotom? Oklofutal bi ga in vrgl bi ga na cesto! Kaj bi naredil gostilničar z natakarico, ki bi povedala gostom, da gostilničar priliva vodo v vino? Pri tej priči bi jo nagnal. No, torej? Mi šlipendisti v »Delavskem Domu« smo v položaju listega trgovskega pomočnika in pa natakarice. Da ne bi prišli ob kruh in ne bi bili vrženi na cesto, prodaj-

jamo in na debelo hvalimo vse, kar nam dajo naši gospodari v prodajo. Jasno je, da moramo lagati in farbat ljudi; kajti če bi jim povedali resnico o naši bankroti firmi, bi nam ljudje obrnili hrbet.«

Takih razlik med nami in vami bi lahko našli še na tucete. Večina delavcev to vidi, zato so vam že davno ušli vsi pametni ljudje. Ali si je kdaj kdo mogel misliti, da bo Marcel Žorga, ki je poleg tega, da je strahopeten kot zajec, komaj sposoben za zaupnika, postal voditelj delavske »stranke«? Ali je bilo kdaj misliti, da bo abnormalni nepismeni rohné Jaka Žorga postal emisar delavske »stranke« pri internacionali? Ali bi kdo mislil, da bodo 18 letni dijak, ki so se naveličali trgati hlače po šolskih klopih, čez noč postali duša in možgani »revolucionarnega« proletarijata? In vendar se je to zgodilo! To je bilo mogoče le pri strančici bedakov in nevednežev. Zato se pa tudi noben pameten človek neče vpisati pri vas, ker ga je sram, da bi mu učenost Jakina postala evangelij. Ali se torej čudite odlični kvaliteti listega kadra stranke, ki ga še imate?

Vzroka vašemu polomu torej ni iskan izven vas, ampak v vas samih. Vaša ideologija, vaša taktika, vaše vodstvo, vaši »uspehi« so ubili proletarske organizacije, vi ste pogladi deželo v reakciji!

Ko iščete razbojnika, vstopite se pred ogledalo in v ršem ga boste zagledali.

Murček že laja!*

Trn v peti sem g. Lemežu; to že zdavnaj vem, toda, da bo dobil zaradi mene take hure in ulesa na peti in na jeziku, kakor jih je, to se mi pa še sanjalo ni. In ako človek posluša tega moža, res ne ve, ali blede ali je tako zloben. Hujši je kot mlin na veter.

No, kaj se je zopet zgodilo?

Minuli teden je imel občinski finančni odsek ljubljanski sejo (tajno sevedal, na kateri se je govorilo tudi o brezposelni podpori mesne občine za delavce. Ob tej priliki sem pripomnil, da se mi zdi najbolj pametno, če bi take podpore plačevala občina potem strokovnih organizacij, ker je ta sistem (geniski) v interesu delavstva, ki s tem postane neodvisno od uradne miloščine. To stališče socialisti večinoma zagovarjajo, ker hočejo dati s tem delavstvu odločilno kompetenco v poddeljevanju brezposelnih podpor.

* Rade volje omogočimo s. Mihevcu, da v našem listu ugotovi s svoje strani, kaj je res in kaj ni res na očitkih dr. Lemeža. — (Op. ured.)

Najprej je Murček beyskal zaradi tega v Mesnem domu in potem pa še njegov lažnjivi lajzburnal. Jasno je, da nimam prav nobenega veselja, da bi glasoval proti kreditu za brezposelne podpore.

Za socialno skrb je staval finančni odsek razmeroma veliko poslavko v proračun, računajoč s tem, koliko je mogoče v finančnem oziru. Nikdar pa ne bom sleparil delavcev s tem, da bi staval in zagovarjal večje zahteve, kakor jih dopuščajo občinska sredstva. Pripominjam, da so v Ljubljani tudi delavci, ki malo zaslужijo in žive v bedi ter da je treba čuvati tudi te reveže, ki jih je morda nad 30.000. Sploh pa menim, da je naloga občine ta, da preskrbi za brezposelne delavce v prvi vrsti delo z občinskimi deli in napravami ter v ta namen sprejme večje kredite. Delavci niso lenuhi, delavci ne marajo almozne, če so brezposelni, ampak hočejo zaslužiti. In denar, ki se naloži v naprave, je produktivno naložen; nasprotno pa almozna delavcu malo koristi in ga ponižuje, občino pa silno obremenjuje na račun siromašnih prebivalcev.

Potem se je vmešala Maheujka:

»Najslabše je to, da veš, čisto naifanko, da ne bo nikdar bolje... Dokler je človek mlad, upa na boljše čase — ostane pa le vse pri starem. Jaz želim vsakemu vse najboljšo, pa vsekraj se mi dviga žolč, ko vidim, da imajo eni toliko in toliko, drugi pa čisto nič.«

Potem so obmolknili. Vsak je sledil svojim žalostnim mislim. Samo ata Trdoživ je bil zelo osupljen, kajti njega dni ni tako vrelo in je imel vsak nekaj čuta za čast.

»Na nič ne sme človek pljuvati«, je rekel, »kajti dober požirek ostane dober požirek. Predstojniki so lopovi, ampak tako dolgo bodo predstojniki na svetu, dokler bo kaj lopovov. Da bi si človek zavoljo tega belil glavo, bi bilo res prebedasto.«

Tu pa je vzklikal Stefan. S tem se človek ne more in ne sme zadovoljiti. Dandanes je pač drugače, ker začena tudi delavec misliti in ne gara kot mašina. Delavec je vse. Na ta način bi se lahko zboljšala tudi njih usoda. Od revolucije je že boljše. Ne moreš biti več suženj svojega delodajalca, če imaš iste državljanske pravice kot on. Spopad je neizbežen.

Maheu je bil nezaupljiv, četudi mu je vgaljal ta princip.

»Ce nastopi človek energično in pokaže zobe«, je rekel, »ga polomi. Oče

ima prav. Delavec bo večna sirota in bo imel komaj enkrat v tednu meso.«

Zadaj se je zbudila zopet Maheujka: »Duhovništvo naj bi bilo odkritosrečno in povedalo, da morajo biti reveži tega sveta bogatini na onem svetu.«

Pa smejali so se ji celo otroci, ker so bili vsi brezbožni; sicer so se bali duhov v globini rudnika, a bog in nebo nista bila nič.

»Kaj far«, je tulil Maheu, »on sam nič ne veruje, ker drugače ne bi toliko žrl, mesto da opravlja svoje posle. Kadar človek crkne, je pač crknil.«

Maheujka je stokala in položila roke v krilo:

»No, da, potem smo pač nesrečna bitja.«

Spogledali so se. Ata Trdoživ se je vekoval, Maheu je srkal svojo prazno pipo, Katarina je bulila s svojimi očmi na Stefana, kakor vedno, kadar je razgrinjal svoje slike bodočnosti. Ura je bila počasi, težko ozračje v sobi se je napajalo z vlago sten.

»Človek mora pač malo napeti svojo možgansko škaflo«, je rekel Stefan. »Kaj je treba kakega zveličanja, da postane človek srečen na svetu.«

V vznešenih besedah so čenčali dalje. Pred njegovim duhom je plaval nov svet, kjer je vršil vsak državljani svojo dolžnost in so bile vse sladkosti in naslade

enako porazdeljene. Maheujka je dala izraza svojemu strahu. To se jako lepo sliši, pa ni izvedljivo; kdor bi hotel to izvesti, bi moral iti preko trupa. In ko je videla Maheujevo veselje, je rekla odločno:

»Ne verjemi mu, Maheu! To so gradovi v oblakih. Bogatini ne bodo hoteli nikdar delati.«

Po drugi strani ji je bilo zopet vse to po volji, ker pri tem človek trenutno pozabi svojo revščino in ima vsaj nekoliko tega, česar si želi in česar ne bo nikdar dosegel.

»Saj nimate pravzaprav čisto neprav«, je rekla, »enakost bi morala vladati. Vsakemu svoje, tudi mi bi se morali enkrat dokopati do dobrega.«

Stefan je brbljal dalje. Sedanje razmere ne morejo trajati večno, ker je država gnila. Le še par mesecev in konec bo.

Na ta način je dobival vedno večjo veljavo v sobi. Bil je v čast.

Maheujka ga je cenila, čeprav ni bila njegovega mnenja, ker je plačal vedno točno in ni bil nikdar pijan in se hotel s pomočjo knjig dalje izobraževati. Zavoljo nje so ga imeli v čisljih vsi sosede kot pametnega moža; pisal jim je pisma in postal neke vrste »fant za vse«, ki so ga izpraševali v najintimnejših zadevah. Sedaj je lahko ustanovil svojo

toliko hvaljeno blagajno. Zaenkrat se je raztegala sicer samo na to selo. Pa upal je, da se bodo dali pogovoriti tudi drugi, če mu ne pade v hrbet ravnateljstvo. Bil je tajnik blagajniške zveze in je dobival majhno odškodnino za svoje pisanje. Upal je, da si bo kaj prihranil, saj ni imel družine.

Zdaj je zabel tudi gledati bolj na svojo zunanost. Kupil si je obleko in boljše čevlje ter je postal tako naravnost predstojnik vasi, ki je imel povsod svojo besedo. To mu je zelo laskalo. Bil je vzhvičen nad svojo popularnostjo. On, ki je bil skoro najmlajši, je napredoval sedaj od podajalca do važne osebnosti. In že je mislil na veliko revolucijo, kjer bo on igral glavno vlogo. Postajal je bolj in bolj resen in tiho govoril predse. Sanjal je že o boju in zmagi.

Medtem se je priplazila jesen v deželo. Oktoberski hlad je prišel prav težkim glavam na gredah. Jesenski dež je pršil na strešno opeko in se stekal v lesene sode. In spet se je začela stara revščina.

XII.

»Ti«, je rekla Maheujka svojemu možu, »ko dobiš plačo, lahko kupiš funt kave in kilo sladkorja.«

Popravljaj si je sam svoj čevlji.

»Da«, je rekel, ne da bi se ozrl.

Gospod »Murček« naj vpraša poštene delavce, pa mu bodo to sami povedali.

Igrati opozicijo, lajati, kritizirati, pa nič delovati, to je seveda naloga demagogov in frazerjev, ki mislijo, da so delavci tako neumni, da bodo v take farbarije še verovali.

Dotaknem naj se še draginjskih doklad. »Murček« pravi, da sem bil proti rodbinskim dokladam mestnih delavcev. Povedal sem pač že takrat, da so strokovne organizacije proti rodbinskim dokladam, ker smatrajo, da so krivične. Podjetniki namreč potem rodbinske očete preganjajo, vrhulega pa dobiva večina delavcev v takih slučajih za enako ali pa še boljše delo slabše plače. Za rodbinske doklade bi morala po zdravi pameti skrbeti država. Občina je seveda tudi javna korporacija in ker smo smatrali, da je občina dolžna pošteno skrbeti za svoje uslužbence, smo draginjske doklade v občinskem svetu tudi sprejeli.

Gospod »Murček« naj torej vzame na znanje, da so na svetu ljudje, ki nekat mislijo in povedo svoje mnenje, so pa tudi ljudje, ki farbajo tiste, ki sami ne mislijo in so taki, ki uganjajo trapačo demagogijo in javnost namenoma sleparijo. — Gospoda »Murčka« ne bom klasificiral; zadržuje naj, če povem, da poštenost to ni, kar uganjajo ti ljudje, ki zavijajo resnico in lažejo.

Takih prerokov je delavstvo že slišo.

Taka nepoštenost se mora maščevati. Že vidimo, da lete polena na te ljubeznjive, lažnjive prijatelje delavstva od vseh strani in ne bo več dolgo, ko bo hripavi kužek »Murček« odletel tja, odkoder se je prižgal — med buržuje.

Ig. Mihevc.

Pogovori po delu.

Danes je snežilo. Ljudje so se držali bolj svojih umazanih lukenj in tudi oni, ki so imeli opravka zunaj, so se radi stisnili v zavetje ali pod streho. Tako sem dobil nekdanjega kolega ravno pred Molom, ki je ogledoval najmodernejšo kravato.

Sin: No, France, ali so ti kravate všeč? Samo draga je ta roba, draga. To je kvečjemu za gospodo. Mi na kaj takega ne moremo misliti.

France: Da, da, drago je pa res, drago. Veš, mislil sem, da bom dobil kje »Delavske Novice«, pa ne vem, ali so pri Molu že vse razprodane ali jih pa spleh nima. No, potem sem pa malo pogledal to neumno modo. Mogoče jih imaš ti?

Sin: »Delavske Novice« seveda imam. Toda nimam jih pri sebi. Ako jih želiš čitati, pridi k meni domov, mislim, da mi jih Fric vrne, ko jih

prebere. Fric mi je dejal, da jih bo naročil.

France: Saj jih bom tudi jaz naročil. No, dobro se bom pa oglasil pri tebi, bova še malo podebatirala. Jaz ne vem, zakaj jim je večina rudarjev dala zaupnico?

Sin: Dobro! Pa pridi! Čez pol ure bom doma, potem ti tudi povem, zakaj jim je delavstvo dalo zaupnico! Na svidenje, France!

France: Na svidenje, Jože! Samo glej, da boš res v pol ure doma!

Sla sva vsak po svojih opravkih in že sem videl v duhu svojega očeta, kako pere tega »nepomirljivega« Lemežveca. Ko sem prišel domov, sta že z očetom čitala »Delavske Novice«. Še celo pripravili so ga do tega, da jim jih je čital na glas. Sami pa so pazili, da ne bi kaj Lemeževih »čednosti« preskočil.

Sin: Servus, France! Ti si pa res točen!

France: E, malo sem čital, kako so ubili enotno fronto. Veš, jaz ne verjamem, da bi bilo tu kaj resnice. Posebno par stvari mi je neverjetnih: namreč o Štukeljnu in Lemežu.

Sin: Beži, beži, kaj se ti bo zdelo neverjetno, ali ne vidiš, da se je Fabjančič podpisal, torej jim tudi dokazuje.

France: Ampak za Štukeljna jaz ne verjamem, da bi bil tak »gauner«! On je vedno stal na stališču »nepomirljive klasne borbe«! On je bil dober zagovornik, zlasti mladine.

Oče: Štrukelj je vedno stal na stališču »nepomirljivega žepa«! Francelj, ti si še vedno tako kratkoviden, da se še pustiš vleči za nos.

France: Jaz tega ne verjamem. Zakaj? On je marsikaterikrat pravil, da se da predručiti to le z revolucijo.

Oče: To že tudi jaz vem. Ampak če bo on delal revolucijo v modnih salonih in v kavarnah, potem bo taka revolucija le v besedah in na papirju, kateri se bodo smejali še pozni naši vnuki. On se je vozil po vsej srednji Evropi in celo na daljnem vzhodu, kar pa razen par njegovih intimnih kolegov nihče ni vedel. Ali je kdaj kaj poročal o tem in onem. Mislim, da je treba javnost dejansko informirati; kajti od javnosti je odvisna revolucija, nikdar pa ne od Štukeljna.

France: Da, oče, vi imate prav! Vendar pa je mogoče, da on pravo misli.

Oče: Misli, misli! Misliti se pravi nič vedeti. Mogoče je pa mislil na udobno korito, kar je najbolj gotovo. Ako ne verjameš, pa čitaj še enkrat; potem boš videl, da za denar ti ljudje s Turjaškega trga vse store.

Sin: Kaj pa Lemež? Ali nisi čital, da sta ga Fabjančič in Klemenčič v neki gostilni v Ljubljani malo manj kot zaprilegla. Jaz sem delavec, pa se ne dam toliko ponižati, zato ker imam čut poštenosti v sebi. Toliko

ponižati se dajo le ljudje, ki mislijo, da je bogastvo čast. Ponižni ljudje niso svobodni, oni so duševni rekonvalescenti, ki ne vidijo časti v poštenosti, ampak v velikih kupih denarja.

France: Jaz se toliko ne ponižam niti za ministrsko mesto. Nikdar bi ne mogel iti pokoncu z glavo med ljudi, vedno bi mislil, da vse kaže za mano, češ: za mehek stolček se je ponižal. Za Lemeža pa ne vem, zakaj se je dal tako daleč, da se mu vsi rogaajo. Ampak Lemež je revolucionar.

Oče: O, revolucionar pa, samo to sem radoveden, kolikokrat bi se dal zapriseči, predno bi postal sovjetski komisar. No, jaz mislim, da bi bile pri predaji poslov te-le komedije: a) Lemež bi najprvo kot delavstvu vrnil, zato ker ga mi ne maramo; b) potem bi ga že zopet v kakšni zakotni krčmi zaprisegli; c) potem bi šel k staremu Pašiču, pa bi mu dejal: »E dragi kume Pašič, izvolite samo predati vaše pošle meni, jaz bi bil rad sovjetski komisar, pa če v Belgradu ni prostora zame, pa vsaj v Ljubljani; kajti če pridem samo poslanec v Ljubljano, se bodo smejali.«

France: Kaj pa če bi Lemež ne hotel takih komedij? Jaz mislim, da je Lemež bolj korenina. On bo izbojeval sovjetsko na barikadi.

Oče: Ja, na barikadi ja. To pa ja. Saj upam, da bodo Lemežve barikade na prihodnjem ljubljanskem velsjmu razstavili. Izgledale bodo te barikade takole: železničarstvo in vojaštvo bodo stali v bojnih vrstah, Lemež bo pa ves mrzličen pod špampetom.

France: Nikar tako oče. Ne norčuj se iz njega, jaz pa vem, da je dober fant. Seveda boječ je no, pa kaj čemo, bo že bolj pegumen.

Oče: Fant pa fant! Mogoče da tudi tebi kaj povohati? Povej samo eno njegovo delo, s katerim je koristil kaj delavskemu razredu.

France: Saj je stopil v ljubljanskem občinskem svetu v opozicijo.

Sin: Ja, ali pa tudi veš, kdo je bil do sedaj v opoziciji? Liberalci, radikalci in narodni socialisti. No, pa če je šel on v opozicijo je šel torej ljubimkovat z njimi. In kaj sledi iz tega? Ko bo kakšno mezdno gibanje bodo tolkli kapitalisti po delavstvu, Lemež bo pa hinavski komandant.

France: Ja ne vem no, kaj vse počne Lemež, a vendar je moja dolžnost, da ga malo zagovarjam; saj vendar rto ni nič hudega. Zakaj pa tako delate proti njemu, da je velika večina rudarjev tako jena nanj, da niti slišati noče o njem?

Oče: Zato ker preje ni mogoče, da bi si delavstvo izboljšalo gnotni položaj, dokler take ture iz pokreta ne izpreša.

France: Zelo ste čudni, oče! Zakaj je bilo pa včasih boljše? Včasih smo bili pa vsi eden. Najbolje je, da

pride tudi sedaj do tega, da se delavstvo konsolidira.

Oče: Saj se tudi bo, ker je že tej golazni na Turjaškem trgu — odklenkalo. Delavstvo bo pa v nekaj mesecih kompaktno, da še ni bilo nikdar doslej.

Sin: Tako je ja. Veš France, to mora imeti enkrat svoj konec. Mi smo se postavili na pravo stališče, od katerega ne odnehamo niti za las. Delavstvo mora postati enotno v svoji strokovni organizaciji, pa gre magari pretovko glav raznih strokovnih birokratov.

France: Vesta, jaz sem tudi zelo v dvomih radi teh ljudi, ki pašujejo na Turjaškem trgu. Ker pa vidim vajino požrtvovalnost, sem vaju vesel. Jaz se hočem tudi uveriti o postopanju teh ljudi. Naročil si bom »Delavske Novice« in želim, da res preženejo temo, ki vlada še v nekaterih krajih rudarskih revirjev.

Oče: France! Presodi sam, kaj je prav in kaj ni prav; kajti jaz sem prepričan, da postaneš tudi ti pristaš enotne fronte, ki jo zagovarjajo »Delavske Novice«!

France: Torej dobro; o mojem obisku bodita nekaj časa molčeča in upam, da se še večkrat snidemo, da se kaj pogovorimo.

Sin: Kaj bi molčal? To vendar ni nič posebnega! Ako čutiš poštenje v sebi, se ti ni treba bati javnosti.

France: Na svidenje oba!

Oba: Na svidenje, France!

Oče so bili zadovoljeni sami s seboj. Nabasali so svoj živček in gledali, kako se je izgubljal dim po zraku; moneč: tako se razgubljajo tudi Lemežve frazarije! Jaz sem pa čital »Delavske Novice«.

II.

Zadnjič sva z očetom imela zelo nepomirljivega sodelavca, ki je tudi koncev konca uvidel potrebo skupnega nastopa v gibanju delavskega razreda. Ker pa je še zadnjič teko vneto zagovarjal generale s Turjaškega trga, katerim je že popolnoma vsa armada ušla, da si za poveljnika postavi zmožnega, pogumnega in poštenega moža iz svoje srede, sva z očetom povabila še danes Franceta, da tudi sedaj zagovarja to »nepomirljivo raso«; zato naj vam opišem še današnji pogovor.

Oče: No, France, ali si še vedno tako »nepomirljiv« pristaš lažirevolucionarja Lemeža in drugih?

France: Še vedno! Toda lažirevolucionar mislim, da Lemež ni! V »Strokovni Borbi« pisal je, da je tudi on pripravljen za enoten nastop vseh strokovnih organizacij, pa če tudi bi se priključila amsterdamski internacionali.

Sin: Poglej, France, tam piše kot prvo točko priznanje nepomirljivega razrednega boja, takoj malo dalje pa

»Tudi kos telečjega mesa lahko pri-meseš. Že dolgo ga nismo jedli.«

Pogledal jo je.

»Ti paš misliš, bogvekoliko da dobim. Pročeto trda bo še sla pri vašem večnem nerganju.«

Noben ni spregovoril besede. Bila je sobota zjutraj. Ravnateljstvo je zopet naredilo praznik pod pretvezo izplačila mezd. Ker se je bilo popolnega poloma, se je zateklo ravnateljstvo k temu maneverku.

»Stefan je pri Rosseneurju,« je rekla Maheujka. »Naj gre on s teboj, on bi preje znil besedo kot ti, če vam ne bodo hoteli izplačati vaših ur.«

Maheu je pritrdil.

In potem spravi na razgovor zadevo svojega očeta. Zdravnik naredi, kar mu veli ravnatelj..., kaj, ata? Zdravnik nima prav. Vi ste še mož na svojem mestu!

Že teden dni ni bilo spraviti ate Trdoštra s svojega stola, njegove protinaste noge, kakor se je izražal, ga niso več držale. Ni je slišal. Morala je ponoviti vprašanje in potem je murmal:

»Seveda bom še mogel. Saj človek ni še krepan, če ga noge bole. To so samo stranpoti, ki jih delajo, da bi mi požrli mojo invalidnino stoosedeset frankov.«

Maheujka se je bala, da ji ne bo mogel nikdar več dati starec štirideset sujev:

»Za pet ran Kriščevih,« je tarnala, »vsi bomo kmalu pomrli, če bo šlo tako dalje.«

»Kadar človek gagne,« je rekel Maheu, »ni več lačen.«

Zabil je žblje v čevlje in se pripravil na odhod.

Stefan je bil šel k Rosseneurju, da si nabere novic.

Bile so same nerazveseljive vesti. Ravnateljstvo je zmerjalo čez slabo delo in si jemalo naravnost blazne odtegljaje od plač — sedaj mora priti do poloma. To je bila samo pretveza, na skrivnem se je šušljalo o marsičem čisto drugem.

Ko je prišel Stefan, je rekel tovariš, ki je prišel iz Montsouja in pil svoj vrček, da je nabit na blagajni lepak. Potem je prišel drugi, tretji in četrti in vsak je povedal kaj novega. Sedaj je bilo jasno, da je ravnateljstvo zapet nekaj skuhalo.

»Kaj misliš ti o tem?« je vprašal Stefan Suvarina.

Mašinist je ravno zvilal cigareto:

»Zdi se mi, da hočejo imeti štrajk.«

Vedel je prav natanko, kakšen je položaj. Povedal je čisto mirno, rudnik je v trenutni zagati in se mora omejiti, da ne pride popolnoma na psa, seveda bo tr-

pel pri tem delavec, ki se bo moral pač bolj na ozko prepasati. Mezde bodo vedno manjše. Premog leži vsepovsod, ker so vse fabrike ustavile delo. Ravnateljstvo se tega ne upa povedati in upa na stavko, da bi lahko odpustilo vse delavstvo, ali pa mu plačalo prazen nič. Največ respekta imajo pred delavsko blagajno, ki postaja strah za bodočnost; če pa izbruhne štrajk, bi bil konec tudi blagajne.

Rosseneur se je postavil za Stefanom, in oba sta bila zelo osupla.

»To ni res,« je rekel oštr, »ravnateljstvo noče štrajka in delavstvo že celo ne. Najbolj varno je, če se sporazumejo.«

»Ti si torej proti štrajku?« je vprašala Rosseneurka, ki je sedela za buffetom.

»Da!« je odgovoril odločno.

Stefan je gledal v svoj kozarec, čez trenotek je zopet povzdignil oči.

»Vse je res, kar se je tu govorilo, štrajk je tu, če nas silito k njemu. Pluchart mi je povedal marsikaj. Tudi on bi rad preprečil štrajk, ker trpita pod njim obe stranki. On hoče samo dobiti naš kraj v svojo zvezo. Tu je njegovo pismo. Pluchart hoče, da bodo rudarji pod eno zastavo, ko pride do boja proti družbi.« Stefan ni mogel nikogar k temu pregovoriti. Njegova blagajna je bila na

boljšem glasu. To pa je bila samo kaplja na žerjavico.

»Koliko je v blagajni?« je vprašal Rosseneur.

»Komaj tristo frankov,« je odgovoril Stefan. »Predsedstvo me je poklicalo k sebi in mi zelo ljubezno povedalo, da jim je taka blagajna prav po volji, ampak kontrola hoče imeti nad njo... Tudi to nam bo še delalo sitnosti.«

Oštr je vstal, hodil po sobi in pel predse pesmico. »Tristo frankov ni nič, to je komaj šest dni za kruh in nič več. Tuji ljudje ne bi dali nič. Štrajk je bedarija.«

Tu je prišlo prvič do prerekanja med obema, ki sta imela tako skupno jezo proti velekapitalu.

»Kaj praviš k temu?« je vprašal Suvarina.

Suvarin je skomignil z rameni:

»Štrajk? Bedarija!«

(Dalje prihodnjič.)

Ali ste že poravnali naročnino?

piše, kot si že sam dejal, da se priključiti tudi k amsterdamski internacionali, katero je ravno tisti Lemež nešteto krat nazval z žolto. No, in kaj sklepaš ti iz vsega tega? Ali je to tudi še nepomirljivo?

France: Iz tega je sklepati, da se poda cela stvar pod gotovimi pogoji!

Oče: Tisti, ki se poda in se mora podati, ne stavi pogojev in to zaradi tega ne, ker gre močnejši preko teh pogojev. Ravno tako je tudi s to Turjaško gospodo. Mi bomo šli preko njih pogojev, mi vemo, kje nas breme najhujše tišči k tlom, vemo pa tudi, kako je to breme treba odstraniti — zato se ne bomo ozirali na Lemeževe pogoje in na smrdljive cunje, ki njegove pogoje prinašajo.

France: Ampak vseeno, — treba je sporazuma. To tudi ne gre, da bi Lemeža kar samega pustili. No, in Berlinu to tudi ne bo prav.

Sin: Prav ali ne prav. To pri nas ne igra nikake vloge. Mi moramo gledati na koristi celokupnega delavstva, ne pa na koristi tistih, ki so pomagali nas teptati. Mi zahtevamo in bomo tudi izvršili združitev vseh delavcev v eno močno strokovno organizacijo. Tu pa mislim, da je bolje, da raznih Lemežev sploh ni, to pa zato, ker se rudarjem že gnusi rogoviljenje tega človeka. Zato mi ne potrebujemo njegovih pogojev, ampak mi potrebujemo le organizacijo in sicer tako, kot jo imajo Amerikanci ali Angleži.

France: Da, Jože, ti imaš prav. Vidim, da edino take organizacije je treba, če hočemo, da si delavstvo ta neznojni položaj izboljša. Tudi jaz se popolnoma strinjam s tem in bom tudi z vneto za tako organizacijo delal.

Oče: Saj sem vedel. Človek, kateri ima vsaj malo poštenja v sebi, bo dal temu prav. No, vidim, da tudi ti nisi zloben in da si daš to v glavo, samo žal, da tako pozno. Januarja meseca bi bilo že lahko eno leto dni take organizacije, to obletnico bi slavil proletarijat v Jugoslaviji močan in enoten in ne bi doživel tolikih razočaranj in izgub v svojih borbah v pretečenem letu, ako bi ob pravem času spoznal proletarijat politiko, ki jo vodi nezmožni in osmešeni dr. Lemež s svojo ožjo patronanco.

France: Torej je ta človek tako nezmožen? Jaz vidim, da je to popolnoma prav in tudi resnično, kar pišejo »Delavske Novice«. No, če bosta hotela, se pa še oglasim pri vama, se pogovorimo malo, malo poagitimamo itd. Stranka, kot jo imajo Angleži, je zelo koristna, le take močne organizacije so zmožne voditi uspešne boje.

Sin: Pa zakaj preje nisi hotel priznati tega, za kar se sedaj tako navdušuješ?

France: Veš, tako neverjeten sem postal. Ti si gotovo mislil, da sem tako vnet Lemežev pristaš — pa nisem. Kar sem zamudil preje, bom pa sedaj toliko bolj agilen in požrtvovalen. Tudi jaz imam že gotov krog svojih prijateljev, ki so pripravljeni stopiti v tako organizacijo, kot nam jo kažejo »Delavske Novice«.

Oče: France, star sem že, pa vseeno z nekim ponosom grem med ljudi in razširjam ideje, ki nam jih rišejo »Delavske Novice«. Neko novo moč čutim v sebi, neko pomlajenje mi je v žilah, ko vidim, kako vse to pada na rodovitna tla. Pokret, ki ga zastopajo »Delavske Novice«, je popolnoma zdrav, zato je dolžnost nas vseh, da se razširi ta ideja ne samo med rudarji, temveč med vse industrijske panoge in tudi med kmete.

Sin: Prav imate, oče! Tudi kmetje so oni faktor, ki nam v bojih lahko dosti koristi. Vsi imamo skupne interese in vsi imamo pravico do življenja, zato je tudi naša dolžnost, da si take pravice priborimo sami skupno s kmeti.

France: Da, res je tako. Imata prav! Tudi jaz bom prav pridno v tem smislu delal med ljudmi. Torej nasvidenje!

Obe: Na svidenje, France!

Oče so bili zadovoljni, da je France tako kmalu zapopadel, kar pišejo

»Delavske Novice« in kar je tudi edino pravilno. »Sakramihelski fant«, so dejali, »sem mislil, da bo bolj trd! Saj pravim, stara grča še vedno nekaj zaleže.« Nabasali so si svoj živček in šli malo v vas k sosedu, da še tam malo podebatirajo. Jaz sem jo pa odrinil h kolegu, da se še midva kaj domeniva.

Sin sajaste trboveljske doline.

Dopisi.

IZ RUDARSKIM REVIRJEV.

Gibanje med rudarskim delavstvom je postalo bolj živo. »Delavske Novice« so nam razsvetlile one temne kote, katere so nam zakrivali zloglasni politiki s Turjaškega trga s svojimi cunjami. Zakulisno igro, katero so igrali škodljivci delavstva, smo videli sedaj v pravi luči. S slepljenjem v strokovnih organizacijah rudarjev in tudi drugih delavcev so igrali popolnoma svoj politično-partizanski eksperiment. — Mi rudarji imamo interes na tem, da od bližje pogledamo početje škodljive frakcije, ki se je vlepla v delavske organizacije z namenom, da dikтира svojo napačno politiko zlasti rudarjem. Ker ima rudarsko delavstvo interes na tem, kakšne so te organizacije in kakšna politika se v njih vodi, zato se je delavstvo bolj kot kdaj prej zavzelo za svoje organizacije, od katerih zavisi vse nadaljnje gibanje, od katerih zavisi zlasti gmojni položaj delavstva in njegova zmožnost za boj. »Zveza Rudarskih delavcev« je bila do slavlne močne organizacije v revirjih. Rudarji smo stavili svoj up v to organizacijo, v kateri smo videli docela vse rudarsko delavstvo, — a žal smo doživeli razočaranje. — Razočaranje nismo doživeli vsled članstva ali vsled gospodarsko-strokovne politike, ampak razočaranje smo doživeli ravno v najhujših bojih rudarskega delavstva v preteklem letu. To neljubo razočaranje, čigar posledice so se takoj pokazale, so nam preskrbeli gospodje Lemeži, Hlebci, Žorgati itd., ki so moč organizacije zlorabili v svoje osebne namene in koristi. — Mi smo v »Delavskih Novicah« že povedali frakciji na Turjaškem trgu, da naj se iz proletarskega pokreta umakne, ker delavstvo ne trpi še v nadalje, da bi bil tak gnoj v njihovih borbenih organizacijah. A kaj vidimo? Še danes vršijo svoje samopaštvo nad rudarji. Oni hočejo še naprej varati in zavajati rudarsko delavstvo. Rudarski organizaciji ne zaupajo več, zato hočejo postaviti v revirjih plačane tajnike pri organizaciji, seveda same falirane študente, ki se razumejo na mezdne boje toliko kot zajec na boben. Na drugi strani pa hočejo tudi v Trbovljah podkupiti nekaj funkcionarjev, kakor so to storili v Zagorju in prej tudi še v samih Trbovljah. Odkod jim denar? Mi svarimo to gospodo, da najjenja s svojimi orgijami, kajti naše rudarske organizacije smo si ustvarili sami, zato jih ne damo nikomur v zakup in tudi ne dopustimo, da bi nam diktirali: ta bo pri vas nastavljen tajnik in boste drugi samo slepo orodje v rokah par aristokratov, ki jih plačujejo.

Svesti smo si, da tako ne more in ne sme biti v bodoče. Mi smo sili fraz, s katerimi ste nas pitali, mi hočemo dejanj. Dovolj moči čutimo v sebi, da vam vaše nakane onemogočimo in da si ustvarimo tako organizacijo, ki bo kos našim zahtevam in potrebam. Resno vas opominjamo zadnjič — likvidirajte in umaknite se tja, kamor spadate, mi vas ne potrebujemo in vas tudi ne čemo. Ako ostanete gluhi za ta naš opomin, potem bodite uverjeni, da vas bomo odrezali sami in vas pokazali take, kot v resnici ste. Za posledice, katere bi nastale, ako se ne umaknete, boste nosili odgovornost sami, ker ste vi tisti, ni nimate danes več čistih rok.

Železničarji! Tudi vi ste tisti, ki imate obračunati z jaro gospodo s

Turjaškega trga. Tudi vi trpite ogromno škodo vsled razbitosti; zato je tudi vaša dolžnost, da ste solidarni z nami rudarji, da postavimo naše organizacije na trdne in zdrave noge. Skupno smo že bojevali pred leti boje, ki so prinesli zboljšanje gmojnega položaja za nas in za vas. Kri, ki je tekla iz teles vaših sodelavcev na Zaloški cesti, nas kliče vse skupaj v boj, da se združimo v tako močne organizacije, ki so nam porok zmaga in delavskih pridobitev na vseh poljih. Obračunati moramo s krvniki delavskega razreda, ki so ga pripeljali na rob propada. Smelo glavo pokonci! Nikogar naj ne straši boj, ki vodi po težkih poljih do zmage.

Delavstvo v revirjih je sklenilo, da se oprime »Delavskih Novic«, zato tudi vi železničarji pridno segajte po njih! Dovolj skušenj imamo za sabo, da se v bodoče ne damo preslepiti, ampak bomo korakali preko vseh zaprek za osvoboditev celokupnega delavskega razreda izpod kapitalističnega jarma.

Rešitev delavskega razreda — mora biti delo — delavstva samega! je zaklical Karl Marx — isto ponavljamo mi.

Naj živi razredni boj!

Naj živijo »Delavske Novice«!

Rudar.

Tedenske novice.

Delavska vlada na Angleškem. — Brez dvoma najvažnejši dogodek zadnjih dni je padec konservativne vlade na Angleškem in prihod na oblast delavske stranke (Labour Party), prvič v zgodovini britanskega imeprijia. Kralj je namreč potem, ko je zbornica izglasovala nezaupnico konservativni Baldwinovi vladi, poveril s sestavo vlade načelnika delavske stranke Ramsay-a Macdonalda. Ta je ministrstvo sestavil tekotom 24 ur iz samih pripadnikov delavske stranke. Ministri so že prevzeli svoje resorte. Tako imata danes dve največji državi sveta, ki skupno obsegata več kot polovico vse kopne zemlje, namreč Anglija in Rusija, vlado delavskih strank.

Opozicijski blok v Belgradu. — Demokrati, klerikalci, muslimani, Radičevci in zemljoradniki se pogajajo za ustanovitev opozicijskega bloka, ki naj vrže radikalno vlado. Pašić je ukrenil protikorake in je potegnil iz žepa osvaljkani Markov protokol. Klerikalcem obljublja, da ga bo izpolnil, če se ne zvežejo z demokrati, Radiću pa obljublja, da dobi, če njegovi poslanci ostanejo v Zagrebu, brezplačen polni list v domovino.

Sporazum med Mussolinijem in Pašićem. — Pašić in Mussolini sta se sporazumela, da se razveljavi rapalska pogodba in da se odpravi

papirnata reška državnica. Reko dobi Italija, Jugoslavija dobi pa pravico z enim ocesom gledati v Reko. To pogodbo sta šla Pašić in Ninčić podpisati v Rim. Spremljata ju njuni soprogi. V Rimu bodo velike slovesnosti. Mussolini sprejme zastopnike SHS v Rimu na kolodvoru. Veselo si menca roke, ker je — zima. V kratkem se bo podpisala druga pogodba, ki se bo imenovala trgovska pogodba, po kateri bodo Lahimeli pravico prodajati nam vse tisto blago, ki ga nihče drug ne bo maral.

MILIJONSKI FOND

znamk za »Delavske novice«.

»Delavske Novice« so edini delavski list, ki je popolnoma objektivni, neodvisen in ki ima pred očmi v resnici samo napredek človeštva in koristi delavskega razreda.

»Delavske Novice« so edini delavski list v SHS, ki ga podpira edino velika požrtvovalnost izdajatelj in somišljenikov. Vsaka plemenita in močna rastlina mora zrasti iz lastnih korenin.

Vsak strokovno organiziran delavec, naj bo te ali one politične frakcije, mora biti naročnik »Delavskih Novic«. Le tako bomo zmogli veliko našo nalogo: vpostavitve velikih, močnih, za akcije sposobnih SINDIKATOV, ki bodo v stanju ščititi svoje člane od prevelikega izkoriščanja in prevelikih šikan. Le na ta način in s pomočjo vseh poštenih sindikalistov bomo prišli do velike, močne FEDERACIJE DELA, ki bo združevala vse strokovno organizirane delavce.

Zato pa je dolžnost vseh somišljenikov delavcev, uradnikov in poljedelcev, da podpro »DELAVSKE NOVICE«.

Zato tem potom pozivamo vse somišljenike, da začno zbirati stare uporabljene znamke pismene naše in tuje in ko bodo zbrali 1000 znamk, naj jih pošljejo na »Delavske Novice«. Znamke se ne smejo trgati od koverte, temveč se morajo s škarnjami lepo odstrižiti, tako da oslonejo zobčki celi, ker stara znamka brez zobčkov ni nič vredna.

Kateri somišljenik ne more zbrati 1000 starih znamk, naj zbere vsaj deset novih nerabljenih in naj jih pošlje na upravo »Delavskih Novic«.

Ako zberemo ta milijonski fond znamk, se bodo »Delavske Novice« lahko povečale in bodo lahko še bolj uspešno delovale za delavski blagor in napredek človeštva. Za somišljenike pa to niso nobeni stroški, temveč oni žrtvujejo samo malo truda za svoje »Delavske Novice«.

Upravništvo.

„Putnik“ d. d.

društvo za saobračaj potnikov in turistov v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev

Centrala Beograd

Glavno zastopstvo za Slovenijo

Tourist-Office

Ljubljana, Aleksandrova cesta 8

(Palača Prve Hrvatske štedionice)

Predprodaja železniških vozovnic za tu- in inozemstvo po originalnih cenah brez doplačila.

Vozovnice se izdajajo na zahtevo za tri dni vnaprej.

Brezplačne informacije za potujoče občinstvo.

Zastopstvo internacionalne družbe spalnih voz.

Poslovne ure od 8. do 12. ter od 13. do 16. ure. Telefon 472.